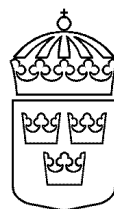

Riksdagens protokoll

2001/02:80

Tisdagen den 12 mars

Kl. 14.00 – 15.08

Protokoll
2001/02:80

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 4, 5 och 6 mars.

2 § Meddelande om frågestund

Talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 14 mars kl. 14.00* skulle följande statsråd närvara:

Kulturminister Marita Ulvskog, statsrådet Leif Pagrotsky, statsrådet Britta Lejon, statsrådet Jan O Karlsson och statsrådet Lena Sommestad.

3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2001/02:288

Till riksdagen

Interpellation 2001/02:288 av Anna Kinberg (m) om reklamförbud och tryckfriheten

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 2 april 2002.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 8 mars 2002

Socialdepartementet

Lars Engqvist

Interpellation 2001/02:289

Till riksdagen

Interpellation 2001/02:289 av Gunnel Wallin (c) om livskvalitet i äldreomsorgen

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 2 april 2002.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 8 mars 2002

Socialdepartementet

Lars Engqvist

4 § Svar på interpellation 2001/02:281 om Teracom

Anf. 1 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s):

Fru talman! Gunnar Axén har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att tillse att den statliga kreditgarantin till Teracom AB inte kommer att omfatta lån till investeringar i konkurrensutsatt verksamhet.

Riksdagen beslutade den 20 februari 2002 att bemyndiga regeringen att utfärda en kreditgaranti till Teracom AB. Bakgrunden för beslutet är att bolaget behöver en tillfällig ekonomisk förstärkning samt att regeringen bedömer att Teracom AB behöver genomföra en omstrukturering som innebär att företaget koncentrerar sig på kärnverksamheten och minskar risktagandet (prop. 2001/02:76).

Gunnar Axéns oro för att garantin skulle leda till otillbörlig konkurrensverkan är knappast motiverad med hänsyn till att Teracom AB i enlighet med riksdagens beslut förutsätts erhålla en garanti som ska utgå mot en riskavspeglade premie och dessutom i övrigt ta hänsyn till EG:s statsstödsregler. Som bekant är syftet med dessa regler just att undvika störningar i konkurrensneutraliteten.

Regeringen arbetar aktivt med förvaltningen av de statligt ägda bolagen, och jag kan upplysningsvis nämna att Teracom AB bl.a. ska belysa förhållandet mellan den icke konkurrensutsatta verksamheten och den konkurrensutsatta enligt de ägardirektiv som regeringen har ställt på bolaget. I detta arbete bör bolaget följa direktivet om insyn i de finansiella förbindelserna mellan medlemsstater och offentliga företag, det s.k. transparensdirektivet (80/723/EG, ändrat genom 2000/52/EG).

I samband med att Teracom AB höll en extra bolagsstämma den 29 november 2001 beslutade regeringen att göra ett tillägg till de tidigare givna ägardirektiven. Bolaget fick då uppdraget att omstrukturera verksamheten så att kärnverksamheten prioriteras och den kompletterande verksamheten genomförs med lägre risk och mindre behov av egna investeringar. Regeringen förtydligade samtidigt att kärnverksamheten och den övriga verksamheten ska redovisas klart åtskilda genom särredovisning.

Omstruktureringsarbetet av koncernen pågår som bäst, och den 15 februari 2002 lämnade Teracom AB en redogörelse för hur detta arbete fortskrider. Omstruktureringsarbetet ska vidare bedrivas med sikte på att eventuella nödvändiga beslut kan fattas vid den ordinarie bolagsstämman, dvs. i maj 2002.

När det således gäller den kreditgaranti som riksdagen har bemyndigat regeringen att utfärda till Teracom AB är det självklart att villkoren kommer att utformas i enlighet med gällande regler.

Anf. 2 GUNNAR AXÉN (m):

Fru talman! Jag ber att få tacka kulturministern för svaret.

Bakgrunden till min fråga är att Teracom befinner sig i en akut ekonomisk kris och, som kulturministern säger, har varit i behov av "en tillfällig ekonomisk förstärkning".

Å ena sidan säger alltså ministern att företaget behöver en tillfällig ekonomisk förstärkning. Å andra sidan säger ministern att den här kreditgarantin, den borgensförbindelse som staten iklär sig, skulle vara konkurrensneutral. Men det är den faktiskt inte därför att någon liknande

tillfällig ekonomisk förstärkning kan ett annat företag inte påräkna som sysslar med den typ av konkurrensutsatt telekomverksamhet som Teracom sysslar med. Det finns heller inte några andra exempel på att offentliga eller statligt ägda företag som bedriver konkurrensutsatt verksamhet kan få, eller har fått, statlig borgen för de lån som avser finansieringar i just konkurrensutsatt verksamhet.

För att förtydliga den konkurrensfördel som den här borgensförbindelsen till Teracom ger ska jag citera vad Riksgäldskontoret självt skriver om vad en statlig kreditgaranti innebär:

”En statlig kreditgaranti kan t.ex. ges till ett företag som befinner sig i akut kris. Den statliga garantin medför då att en bank kan bevilja företaget nya lån. Ur bankens synvinkel är utlåningen lika säker som en utlåning till staten skulle vara, eftersom staten träder in om företaget inte skulle kunna betala. När garantin utfärdas har den ett värde för företaget som utgör ett åtagande för staten – oberoende av om den senare kommer att infrias eller ej.

En statlig garanti kan vara mycket värdefull för mottagaren, men kan då också innebära en hög kostnad för staten. Det gäller helt enkelt att ju högre sannolikheten är för ett infriande, desto värdefullare är garantin.”

Nu är det så att Teracom ägnar sig åt monopolverksamhet – bl.a. den statliga satsningen på digital marksänd TV. Där har man ingen konkurrens. Det är också den verksamheten som har förorsakat Teracom mycket kraftiga förluster, och kommer att göra det även i framtiden.

Teracom ägnar sig också åt telekomverksamhet och ska uppenbarligen utveckla den verksamheten i framtiden – om jag har tolkat ministrernas planer rätt. Den verksamheten är konkurrensutsatt. Nu får alltså Teracom ett statligt borgensåtagande – ”en tillfällig ekonomisk förstärkning”, som ministrern uttrycker det hela. Den omfattar inte bara monopolverksamheten och det statliga digitala mark-TV-nätet utan också lån som har tagits för investeringar i telekominfrastruktur och framtida investeringar i telekominfrastruktur. Detta gör faktiskt att konkurrensen på telekommarknaden snedvrids – det går inte att komma undan det. Ministrern har ju själv erkänt att det här stödet, den här kreditgarantin, innebär en tillfällig ekonomisk förstärkning för företaget. En liknande tillfällig ekonomisk förstärkning finns inte för de andra konkurrerande företagen på marknaden att få.

Som kulturministern framhåller i sitt svar ska konkurrensutsatt verksamhet inom Teracom särredovisas. Jag undrar om det är för mycket begärt att också särskilja de lån som är tagna för investeringar i konkurrensutsatt verksamhet så att de inte kommer att omfattas av kreditgarantin.

Anf. 3 ANNIKA NILSSON (s):

Fru talman! Jag delar kulturministrerns uppfattning i svaret och tycker att det är ett bra svar när det gäller den konkurrensutsatta verksamheten och garantin. Som jag sade när ärendet behandlades ser jag garantin som ett steg i arbetet med att säkra företaget i framtiden.

Jag tycker också att garantin är ett bra sätt att ge företaget det andrum som behövs i det omstruktureringsarbete som just nu pågår. Företaget lämnade en redovisning i februari månad.

I beredningen av ärendet diskuterades garantins utformning mycket. De genomgångar som vi hade ingav inte mig någon oro för att garantin inte skulle kunna utformas i enlighet med de regler som gäller i dag.

Men jag har en fråga till kulturministern. Skulle kulturministern kunna redogöra för hur vanligt det är och har varit att statliga garantier utfärdas till statliga företag på det här viset?

Anf. 4 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s):

Fru talman! Jag börjar med Annika Nilssons fråga. Det är rätt vanligt förekommande att staten utfärdar olika typer av kreditgarantier. Den nu sittande regeringen gör det ibland. Den borgerliga regering som leddes av den förre moderate partiordföranden Carl Bildt utfärdade också ett antal sådana. Några exempel på den typen av statliga kreditgarantier gäller Venatius AB. Där bedömdes garantin motsvara minst 22 miljarder kronor – inte 1,2 miljarder som i fallet Teracom. SOS Alarm, Assi Domän, Telia och en rad andra typer av statliga garantier utfärdades av den borgerliga moderatledda regeringen i början av 80-talet.

Vi utfärdar också den typen av garantier i dagens regering, men systemet är helt annorlunda i dag. Tidigare var det så att den utgiftsrisk som de då utfärdade garantierna innebar för statsbudgeten inte synliggjordes. Numera är de finansiella riskerna helt synliga antingen genom att den enskilda garantin beläggs med en riskbaserad avgift som till fullo speglar statens kostnader för garantin eller genom att anslagsmedel anvisas för att täcka skillnaden mellan den avgift som debiteras och statens totala kostnader för garantin.

Vad gäller konkurrensfrågorna, som interpellanten återkommer till, är det helt enkelt så att gällande regler självfallet ska följas. Vi är väldigt tydliga i propositionen, i alla andra sammanhang och i vårt agerande.

Jag vill naturligtvis invända mot den beskrivning som interpellanten gör av digital-TV. Digital-TV-projektet handlar ju helt om att det inte ska finnas monopol när det gäller distribution av radio och television, utan det ska finnas konkurrens. Det är ett konkurrensprojekt i sig. När regeringen Bildt beslutade om skapandet av Teracom var det också tydligt att konkurrensfrågorna var viktiga. Det nya bolaget, skrev regeringen Bildt i sin proposition, ska ha huvudmannskapet för rundradionätet, vilket enligt propositionen bör behållas i helstatlig ägo bl.a. av hänsyn till beredskapen och som en garanti för konkurrensneutralitet.

Anf. 5 GUNNAR AXÉN (m):

Fru talman! Jag undrar om jag ska tolka kulturministern på det sättet att hon anser att det digitala marknätet är konkurrensutsatt. Så är ju faktiskt inte fallet. Det är enbart staten – Teracom – som får sända etermedia i marknätet. Det är en monopolverksamhet. Sedan finns det konkurrerande distributionsformer, men det finns inte konkurrens i det digitala marknätet. Det tror jag att vi är överens om. Det var nog en liten felsägning från kulturministerns sida.

Men när det gäller telekomverksamheten och investeringar i informationsteknik finns ju en fullt fungerande – om man får använda det uttrycket – konkurrerande marknad, om än kanske tillfälligtvis på kraftig nedgång. Jag kan inte se det rimliga i att vi ska ikläda skattebetalarna ganska så omfattande förpliktelser för investeringar i verksamhet som vi

inte har en aning om hur den kommer att slå i framtiden. Det vore väl rimligt att den typen av telekomverksamhet – om den nu ska bedrivas i statlig regi – får fungera enligt samma spelregler som gäller för alla andra?

När kulturministern tar upp exempel på andra former av statliga kreditgarantier så gör hon det lite grann för att förvilla och blanda bort korten i det här sammanhanget. Om det är någonting som staten har gett kreditgarantier till så är det ju den typ av omfattande infrastrukturprojekt som Öresundsbron, Arlandabanan och bankerna när de höll på att krisa som ett resultat av finansbubblan i början på 90-talet. Att jämföra den typen av statliga kreditåtaganden med en borgensförbindelse för investeringar i telekom- och IT-verksamhet är inte riktigt rimligt.

Jag frågar igen om inte kulturministern helt enkelt kan lova – när nu den konkurrensutsatta verksamheten inom Teracom ska särredovisas – att denna typ av verksamhet, som ska drivas affärsmässigt, får fungera med samma spelregler som alla andra företag på telekommarknaden. Kan kulturministern också se till så att kreditgarantin, borgensförbindelsen, inte omfattar lån till och investeringar i konkurrensutsatt verksamhet?

Anf. 6 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s):

Fru talman! Distributionen av radio och television är en mycket viktig infrastrukturfråga, som dessutom ligger väldigt nära det som är grundläggande i en demokrati, nämligen att vi ska ha en mångfald i vårt mediebud.

Vad gäller konkurrensfrågorna så kan jag bara upprepa det som jag har sagt i interpellationssvaret, dvs. att det är en mycket osannolik utveckling att garantin skulle leda till otillbörlig konkurrensverkan med hänsyn till att Teracom i enlighet med riksdagens eget beslut förutsätts erhålla en garanti som ska utgå mot en riskavspeglande premie och dessutom i övrigt utgå från och ta hänsyn till EG:s statsstödsregler. Dessa regler finns ju just för att undvika störningar i konkurrensneutraliteten. Jag kan bara återigen försäkra Gunnar Axén att villkoren kommer att utformas i enlighet med gällande regler.

Anf. 7 GUNNAR AXÉN (m):

Fru talman! Kulturministern talar emot sig själv. Hon sade inledningsvis att kreditgarantin var en tillfällig ekonomisk förstärkning till Teracom, som även kommer att omfatta den konkurrensutsatta telekomverksamheten inom företaget. Denna tillfälliga ekonomiska förstärkning finns det inget annat konkurrerande företag som kan komma i åtnjutande av.

Eller är det på det sättet att kulturministern avser att återkomma med förslag om att även konkurrenter till Teracom på telekommarknaden ska få statliga kreditgarantier för investeringar i infrastruktur?

Anf. 8 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s):

Fru talman! Jag tvingas konstatera att Gunnar Axén och jag har kommunikationsproblem. Jag kan bara återigen tala om att det faktum att man tar ut en riskavspeglande avgift om man utnyttjar en sådan här garanti innebär att man betalar för garantin och att det finns en marknadsmässighet i det hela. Alla regler som finns på detta område kommer

självfallet att följas i det ögonblick det blir nödvändigt att utnyttja garantin.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 2001/02:283 om skolans befogenheter att bekämpa skolk

Anf. 9 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Ulf Nilsson har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder för att skapa klarhet i nu gällande lagstiftning om åtgärder mot skolk. Han frågar också om jag avser att vidta några åtgärder för att stärka skolans befogenheter att agera vid brott mot skolans regler.

I likhet med Ulf Nilsson anser jag att det är mycket viktigt att skapa en miljö i skolan som gör att eleverna trivs och som motverkar skolk. Skolk är ofta symptom på en underliggande problematik som behöver hanteras ur ett brett elevvårdsperspektiv. I skollagen anges att barn som är bosatta i Sverige har skolplikt i grundskolan. Skolplikten motsvaras av en rätt till utbildning för alla elever. I enlighet med detta har alla skolor ett självklart ansvar för att förebygga och följa upp elevers frånvaro. Jag anser det också viktigt att man i skolan utarbetar klara och konsekvent tillämpade normer och regler för hur alla på skolan ska möta varandra med respekt och för att skapa studiero. Utgångspunkten bör här vara samtal med både elever och föräldrar om etik och moral utifrån läroplanens grundläggande värderingar. De allra flesta skolor har också egna ordnings- och trivselregler.

Om inte skolans regler följs kan grundskoleförordningens bestämmelser om disciplinära åtgärder mot elever bli aktuella. Dessa regler är uppbyggda så att den aktuella åtgärden bör anpassas till hur allvarligt elevens olämpliga uppträdande är. En av de åtgärder som kan vidtas är att låta eleven stanna kvar i skolan under uppsikt högst en timme efter skoldagens slut. Det är emellertid av största vikt att man alltid prövar från fall till fall vilken åtgärd som är motiverad. Sambandet mellan orsak och verkan är mycket viktigt bl.a. ur rättssäkerhetssynpunkt för eleven.

Som en yttersta åtgärd om en skolpliktig elev inte fullgör sin skolgång och detta beror på att elevens vårdnadshavare inte har gjort vad på dem ankommer för att se till att detta sker, har kommunen möjlighet att vitesförelägga vårdnadshavarna.

Ulf Nilsson har i sin interpellation tagit upp några specifika fall som blivit uppmärksammade. Som utbildningsminister kan jag inte gå in och ta ställning i enskilda fall. Skolan är ett område som berör och engagerar alla. Att vissa ärenden uppmärksammas och kommenteras flitigt är en naturlig följd av detta men innebär dock inte med automatik att gällande regelverk är i behov av förändring.

Bestämmelserna om disciplinära åtgärder mot elever är föremål för översyn i det arbete som 1999 års skollagskommitté utför. Kommittén ska avlämna sitt slutbetänkande senast den 16 december 2002. Jag vill inte föregripa kommitténs arbete och avser därför inte att nu ta några initiativ med anledning av Ulf Nilssons interpellation.

Fru talman! Jag vill tacka utbildningsministern för svaret. En orsak till min interpellation i dag är att det råder en väldigt stor oklarhet om vilka befogenheter en skola har när det gäller att bekämpa skolbarn. En annan orsak är att jag tror att många faktiskt vill veta vad utbildningsministern egentligen tycker. Vilka befogenheter borde en skola ha? Därför är det synd att ministern bara hänvisar till en kommitté som ska vara färdig med sitt arbete i december. Det är också synd att de som vill veta politikernas åsikt före valet inte får svar. Alla som arbetar i skolan vill nog veta vilken grundinställning styrande politiker har när det gäller att komma till rätta med olika problem i skolan.

Jag tycker inte att utbildningsministern grundattityd är klar när jag nu hör svaret. Utbildningsministern säger att han håller med mig om att skolans miljö ska vara sådan att eleverna trivs och inte skolkar. Han säger också att skolan har ett ansvar för att följa upp elevers frånvaro. Där är vi överens. Men när det gäller vad skolan ska ha rätt att göra blir ministrarnas svar ottydligt.

Utan att nu gå in på alltför lagtekniska finesser har jag och Folkpartiet en väldigt klar principiell inställning, nämligen att skolan helt enkelt måste ha rätt att kräva att elever som skolkar tar igen vad de har missat. Ett sådant krav är bra för den som skolkar, och det är bra för andra elever som redan följer skolans regler. Det kan handla om kvarsittning tillsammans med lärare som hjälper eleven att läsa i kapp. Det kan handla om extra hemuppgifter eller om att läraren efter samtal med eleven konstaterar att det inte behövs någon åtgärd just den här gången. Men det är viktigt att skolan har befogenhet att göra det som för tillfället verkar vara det bästa. Om skolan anser att en elev behöver en timme mer en vecka på grund av skolbarn borde det vara en självklarhet att både föräldrar och elev får rätta sig efter det. Men i dag är det inte så.

Det exempel som jag tog upp i interpellationen visar att lärare och rektorer lever i osäkerhet om vad de egentligen har rätt att göra. Jag har läst Skolverkets kritik av en skola som beslutat om kvarsittning som en generell åtgärd mot skolbarn. Jag måste erkänna att jag inte blir klok på om det är tillåtet att tillämpa kvarsittning som en generell åtgärd eller inte. Jag har läst Skolverkets kritik av en skola som hotade att vitesförelägga föräldrar som inte såg till att barnen kom till skolan. Jag blir inte heller då klok på om skolan verkligen har rätt till detta eller inte. Denna osäkerhet gör att lärarna inte känner att de har stöd när de försöker få eleverna att följa grundläggande regler. Den här osäkerheten ger också helt fel budskap till alla elever som naturligtvis konstaterar att man kan bryta mot regler utan att det händer någonting. Denna osäkerhet gör att skolplikten, som är till för att garantera att alla får rätt till skolgång även om föräldrarna struntar i den, urholkas.

När jag läste om ett förslag att erbjuda skolande elever pengar för att de ska delta i någon form av organiserad utbildning trodde jag först inte att det var sant. Men det var det. Är det då detta budskap som vi ska skicka ut, att skolan är så tråkig att du ska få betalt för att gå där?

Utan att gå in på detaljer skulle jag vilja ha ett besked från utbildningsministern, oavsett vad en kommitté kommer fram till i höst och oavsett vad Skolverket säger i dag. Anser Thomas Östros att skolan ska kunna bestämma om kvarsittning för skolande elever? Anser Thomas

Östros att skolan ska kunna bötesbelägga föräldrar som inte ser till att barnen kommer till skolan? Detta är två frågor som inte är så svåra att besvara tydligt.

Anf. 11 PER BILL (m):

Fru talman! Ulf Nilsson har ställt ett par viktiga frågor, men jag håller med Ulf Nilsson om att det inte är särskilt mycket till svar med substans utan i stället hänvisningar till en utredning som borde ha varit färdig för länge sedan.

Fru talman! Skolk är en följd av att elever inte trivs eller att de har någon typ av problem. Detta kan bero på utslitna och trötta lärare som inte inspirerar. Det kan bero på trista skolmiljöer. Det kan bero på problem hemma. Det kan bero på gängbildning och att man är på glid in i större och större problem.

Fru talman! Visst kan kvarsittning vara en metod. Men jag tror att det finns många andra som vi borde diskutera och som vi ska diskutera oavsett om det finns någon utredning för tillfället.

I vuxenvärlden är det så att om man är borta en vecka från jobbet behöver man ett sjukintyg från en läkare. Kanske vore det en god idé om en elev är borta motsvarande tid att hon eller han fick gå till elevhälsovården. Det tror jag är ett bra förslag ur synvinkeln att man där har professionella människor som dessutom har tystnadsplikt och där den skolkande eleven skulle kunna få hjälp med sina problem och kanske komma tillbaka på rätt spår.

En annan självklar sak är naturligtvis att det ska vara en tidig kontakt med föräldrarna så att de vet om att skolk förekommer. Jag tror också att man ska överväga om man på gymnasienivå faktiskt ska hålla inne hela eller delar av studiebidraget. Det kan de ju få tillbaka sedan när de tenterar upp sina betyg och dessutom visar att de är i skolan.

Dessutom tror jag att det är god idé att göra det möjligt för de skolor som så önskar att registrera närvaro på elevernas betyg.

Så visst finns det många frågor som vi skulle kunna diskutera och debattera här. Jag höll på att säga att det är särskilt viktigt eftersom vi har ett betänkande som just handlar om elevers hälsa och där vi faktiskt skulle ha kunnat väva in den här typen av resonemang och pekat på de möjligheter som t.ex. skolhälsovården skulle kunna vara.

Anf. 12 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Ulf Nilsson säger att hans grundinställning är att vi har rätt att kräva av eleven att eleven tar igen vad han eller hon har missat. Det tycker jag också är en mycket bra grundinställning. Det viktiga och centrala är att eleven får den kunskap som han eller hon behöver under sin utbildning för att sedan kunna gå vidare till yrkesliv eller till vidare studier. Ulf Nilsson pekar på två olika konkreta metoder, kvarsittning som en metod och extra läxor som en annan metod. Jag håller helt med om att det är fullt möjliga verktyg. Det som inte är möjligt, vare sig i skolan eller någon annanstans i vårt samhälle, är kollektiva bestraffningar där eleverna inte ses som individer.

Det är ett väldigt automatiskt verkande system där eleverna inte får chansen att argumentera om de har rimliga skäl. Det är också viktigt att Skolverket är väldigt tydligt i tillsynen så att vi inte får en sådan utveckl-

ing. Det skulle vi aldrig acceptera i samhället i övrigt. Menar Ulf Nilsson att vi ska acceptera kollektiv bestraffning i skolorna?

Ulf Nilsson pekar på en kommun som diskuterar att ge pengar till skolkande elever. Jag tror att jag blev lika förvånad som Ulf Nilsson när jag läste om förslaget. Det är ett borgerligt förslag i en borgerligt styrd kommun. Det ska bli intressant att se hur ni på den borgerliga sidan själva kommer att reda ut den typen av idéer. Jag tycker inte att detta kan vara ett huvudspår. Det kan inte vara det som är drivkraften till att öka närvaron i skolan. Men det är som sagt en borgerlig kommun, och jag är mycket nyfiken på hur Ulf Nilsson tänker just i den frågan och inte minst vad Folkpartiet tycker om den typen av förslag.

Per Bill lyfter fram några intressanta exempel på hur man kan göra elevhälsovården väldigt aktiv i att bekämpa skolk. Jag tycker att det finns skäl att tänka vidare och se hur kontakterna med just elevhälsovården kan stärkas. Det är viktigt att man där tidigt fångar upp elever som visar tendenser till att tappa skollusten och som inte går på lektioner, för det är naturligtvis en väldigt allvarlig utveckling.

Jag är, precis som Per Bill, inte säker på att straffet fungerar i första hand. Det kan också behövas stödjande åtgärder i ett tidigt skede.

Vi har en Skollagskommitté som arbetar med att se över vår lagstiftning. Det kan inte vara ett skäl att säga att allt av vikt ska brytas loss från Skollagskommittén bara för att vi är inne i en valrörelse. Vi har ju tidigare diskuterat varför Skollagskommittén har blivit försenad i sitt arbete. Det beror på mycket allvarliga omständigheter. Det är ett dödsfall och det är sjukdom i kommittén som har gjort att man naturligtvis har tappat en hel del i arbete.

Det finns också önskemål från många delar av skolvärlden att låta Skollagskommittén få samordna sina förslag med Gymnsiekommittén. Bl.a. har de två starka lärarfacken vänt sig till regeringen med en önskan om att vi ska ge dem längre tid. I sak finns det alltså mycket goda skäl för att de har mer tid att arbeta. Under tiden lever vi inte i ett laglöst tillstånd.

Däremot lever vi i ett rättssamhälle. Det innebär att man inte får använda bestraffningsåtgärder på ett sätt som vi aldrig skulle acceptera i övriga samhället, t.ex. i kollektiv form.

Anf. 13 ULF NILSSON (fp):

Fru talman! Jag håller naturligtvis med Thomas Östros om det negativa med kollektiva bestraffningar. Frågan är om skolan i dag har rätt att säga att en elev måste stanna kvar på grund av att han eller hon har ogiltig frånvaro. Det är ingen kollektiv bestraffning, utan det är helt enkelt ett beslut om att eleven ska ta igen tiden med hjälp av lärare. Detta har jag inte blivit klok på om skolan har rätt att göra när jag har läst Skolverkets yttrande om olika skolors agerande.

Exemplet med pengar till skolkande elever för att få dem att över huvud taget komma till skolan var en av de saker som faktiskt inspirerade mig till den här interpellationen. Jag tänkte att om det är så oklart vad man kan göra för att komma till rätta med elever som bryter mot skolans regler att man måste ta till en så desperat åtgärd är det väldigt, väldigt tråkigt, oavsett vad det är för politisk majoritet i kommunen. Sanningen är att oavsett om det handlar om skolk eller om någonting annat, känner

Prot. 2001/02:80

12 mars

Svar på
interpellationer

fortfarande inte de som arbetar i skolan att de har tillräckligt stöd från politiker och från myndigheter.

Just i dag diskuterar vi skolk, en annan dag diskuterar vi mobbning. När skolor försöker att upprätthålla de grundläggande gemensamma reglerna uppstår det alltid, som vi har märkt, en diskussion om huruvida skolan verkligen har rätt att göra det ena eller det andra.

I avvaktan på en elevvårdskonferens stänger en skola tillfälligt av en elev som misshandlat kamrater, och då får skolan kritik för det. En annan skola bestämmer som sagt att skolkande elever ska sitta kvar en timme och får kritik för det. En tredje skola anser att en elev som regelbundet förstör lektionerna borde gå några månader i kommunens resursskola men får inte besluta om det mot elevens vilja.

Jag tror att alla förlorar på att skolan har så små möjligheter att agera i plötsligt uppkomna situationer och vid mer djupliggande problem. De vanliga eleverna utan större problem förlorar på det, men inte minst de elever som har problem förlorar verkligen på det.

Frågan är då, oavsett Skollagskommitténs arbete, i vilken riktning Thomas Östros nu vill gå. Jag har ställt två frågor i min interpellation. Den första frågan är: Vill Thomas Östros stärka skolans befogenheter? Den andra är: Anser han att det behövs mer klarhet i hur man ska tolka nuvarande lagstiftning?

Jag uppfattar att han inte vill yttra sig om huruvida han anser att skolan behöver större befogenheter eller inte, utan det ska, som sagt, Skollagskommittén yttra sig om i december. Men för dem som tycker att skolan är en viktig valfråga hade det naturligtvis varit bra att få en aning om vad ministern tycker redan nu.

När det gäller den andra frågan om att klarlägga hur dagens regler egentligen ska tolkas får vi heller inget besked. Det hade ändå varit enklare för Thomas Östros att ge direktiv till någon form av utredning för att klarlägga hur dagens regler ska tolkas. Det hade rätat ut ett stort antal frågetecken ute i skolorna, för det är inte roligt för lärare och rektorer att hela tiden gå på slak lina och behöva vara rädda för kritik när de försöker arbeta mot skolk, mobbning och våld.

Anf. 14 PER BILL (m):

Fru talman! Låt mig instämma i mycket av det som Ulf Nilsson säger om att man måste ge kommunerna större möjligheter att pröva olika metoder, och då tror jag på både förebyggande metoder och rimliga straff. I det sammanhanget vill jag säga att kollektiv bestraffning ställer jag mig absolut inte bakom. Det man inte tillåter när det gäller vuxna ska man absolut inte tillåta när det gäller elever i skolan.

Jag vill ta upp något som jag tror är en missuppfattning, nämligen att det skulle vara ett borgerligt förslag att elever ska ha betalt för att de inte ska skolka. Såvitt jag vet är det ett tjänstemannaförslag som ännu inte har någon politisk förankring. Det är åtminstone den uppgift som jag har fått. Låt mig i den frågan också säga att det skulle ge en oerhört felaktig signal till alla som kan vara minst lika skoltrötta som de som skolkar om de upplever att de som skolkar mycket helt plötsligt får betalt för att vara i skolan, medan de som bara skolkar lite och de som inte skolkar alls inte får betalt.

Det här är en tokig idé. Jag hoppas att den inte kommer längre än från skrivbordet till papperskorgen.

Prot. 2001/02:80
12 mars

Anf. 15 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Att förebygga och förhindra skolk är en väldigt viktig uppgift för skolan. Framför allt menar jag att vi från riksdagens sida ska visa respekt för professionen, läraryrket, när det gäller arbetet med att både förebygga och förhindra skolk.

Det är ingen tvekan om att det också finns sanktionsmetoder för skolorna att använda sig av. Jag menar att det är tydligt skrivet att man får göra det. Det behöver det inte råda någon tvekan om.

Men det är väl alldeles klart, och jag tror inte att Ulf Nilsson egentligen tycker något annat, att om man går in på en väg som innebär disciplinära påföljder för enskilda elever, måste man också vara beredd på att en sådan maktutövning måste granskas. Vi måste ha myndigheter som är mycket aktiva i att se till att rättssäkerheten upprätthålls.

Jag blir orolig när jag lyssnar på Folkpartiet, kanske inte alltid när jag lyssnar på Ulf Nilsson men på andra framträdande företrädare i den folkpartistiska skoldebatten, som lägger en sådan tyngdpunkt vid straffet som pedagogisk metod att de alldeles glömmar bort rättssäkerheten. Vill man lägga ytterligare tyngdpunkt vid straff i skolan, måste man inse att då måste man lägga väldigt mycket tyngdpunkt också på rättssäkerheten i skolan.

Ibland får jag intrycket att Folkpartiet är intresserat av att på det här viset sakta men säkert föra in ett slags domstolsväsende i skolan. Jag är inte säker på att det är rätt väg att gå för att skapa en miljö i skolan som befrämjar lusten att läsa och lusten att skaffa sig kunskaper.

Jag menar att det är väldigt viktigt med ordning och reda i skolan, att man på varje skola skapar regelverk som är tydliga både för elever och för föräldrar och att man gärna involverar elever och föräldrar i att skapa dessa normer och regler i skolan.

Jag menar att man också i de yttersta fallen måste ha möjlighet att ta till disciplinära åtgärder. Men om Ulf Nilsson talar om riktning så vill jag inte bidra till en riktning som för in mer av strafftänkande i skolan. Jag tror inte att det är rätt väg att gå. Däremot finns det möjlighet till disciplinära åtgärder i dag. Vi kan titta på vad Skolverket har sagt de gånger då de har kritiserat användningen av kvarsittning – som i sig är en tillåten åtgärd. Det är t.ex. i de fall där kommunen har haft kvarsittning med inslag av kollektiva lösningar. Där har Skolverket gått in och sagt att det här inte är förenligt med författningen. Den osäkerheten ska inte behöva finnas kvar en dag ute i skolan, alltså om att kollektiva bestraffningar inte är tillåtna.

Då blir Folkpartiet nervöst och tycker att – herregud, här har man inte befogenheter att bestraffa som man vill. Jag tycker att det är sunt och bra att de på Skolverket är beredda att i alla de fall där de gör en tillsyn också peka på när elevens rättssäkerhet ställs åt sidan.

Det är riktigt att både möjligheten till kvarsittning, reglerad i förordningen, och också vitesföreläggning av föräldrar finns. Men menar Folkpartiet att vitesföreläggning ska bli en väldigt vanlig metod? Eller menar Per Bill att indragna studiebidrag ska bli en vanlig metod? Är det ett sätt

Svar på
interpellationer

att stötta familjer som kanske också har en del ekonomiska bekymmer? Jag är inte säker på att det är den bästa vägen att gå.

Det bör finnas disciplinära åtgärder som man får använda. Dessa finns reglerade i våra förordningar. Vi ser över detta i Skollagskommittén och undersöker om det behöver göras skärpningar. Det får inte råda någon tvekan om att använder man sig av dessa åtgärder måste också elever och föräldrar känna att det finns en grundläggande rättssäkerhet och en myndighet som är beredd att upprätthålla den.

Anf. 16 ULF NILSSON (fp):

Fru talman! Det finns många orsaker till att elever skolkar. Det allra viktigaste, det är vi väl alla överens om, är att skolan ska vara så trygg, rolig och inspirerande att eleverna verkligen vill vara med på lektionerna. Men som jag har sagt flera gånger i andra sammanhang behövs det också någon form av konsekvenser om man inte följer gemensamma regler. Att ställa krav är att bry sig om och engagera sig, och unga människor *vill* att vuxna engagerar sig. Att inte ställa krav är att vara likgiltig.

Sedan är det en helt annan sak att vi naturligtvis också är överens om att skolans myndighetsutövning ska kunna granskas och enskilda fall överprövas. Men vi har ju haft en jättediskussion i Sverige de senaste åren där skolor mycket kraftigt har kritiserats så fort de har försökt vidta åtgärder.

Jag var på besök vid en grundskola i Skåne så sent som i förra veckan. I den kommunen hade man byggt upp en resursskola för elever som av olika anledningar behövde en annorlunda undervisningsmiljö. Det handlade bl.a. om elever som skolkar, och som därför förrycker hela det gemensamma arbetet. Det handlade också om några som gjort sig skyldiga till mobbning.

Målet med den här resursskolan var att man så småningom skulle komma tillbaka till den vanliga skolan. Den fungerade också ganska bra. Men här kommer vi i den situationen att om eleven motsätter sig detta, och föräldrarna kanske totalt struntar i hur det går för eleven i skolan, kan inte skolan helt enkelt fatta ett beslut trots att en massa andra elever blir lidande. Jag anser att skolan ska kunna fatta sådana beslut även om de besluten naturligtvis alltid ska kunna granskas.

Det är ju klart att om föräldrarna inte alls bryr sig om hur det går för barnet i skolan och kanske själva lever i missbruk och kriminalitet står vi inför en social situation som kräver många olika insatser. Det kan inte bara skolan klara av. Men skolan måste ändå i det enskilda fallet kunna vidta åtgärder – både för att skydda alla andra elever och för att hjälpa den elev som har problem.

Det är här jag fortfarande efterlyser ett tydligt budskap från utbildningsministern, från Skolverket och från andra ansvariga politiker för att arbetet mot skolk, mobbning och våld ska bli framgångsrikt. Jag tycker inte att det kommer något sådant tydligt budskap.

Anf. 17 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Disciplinära åtgärder ska inte bara kunna granskas. De måste också kunna överprövas. Det är väldigt viktigt. Jag tror att ni i Folkpartiet måste ta en rejäl genomgång av vilken politik ni nu vill införa i skolan. Förstår ni inte att man också måste se till elevens rättssäkerhet?

Så mycket tyngd får man inte lägga på bestraffningsvägen att man ser det som ett bekymmer om myndigheterna kontrollerar att det sker enligt det regelverk som riksdag och regering har satt upp. Detta regelverk ska ta hänsyn till att det finns fall där man måste tillgripa disciplinära åtgärder såsom kvarsittning eller i enstaka fall vitesföreläggande men också till att det, om man använder sig av dessa metoder, måste ske i enlighet med grundläggande rättsprinciper.

Här blir jag lite orolig över den väg som Folkpartiet nu har tagit. De strävar efter att på ett lite populistiskt vis visa på några enkla verktyg men bryr sig inte tillräckligt mycket om enskilda elevers och föräldrars rättssäkerhet. Jag menar att kampen mot skolk är en väldigt viktig uppgift för skola och för föräldrar. Naturligtvis ligger det också väldigt mycket i elevens egenintresse. Det ska ske genom förebyggande arbete men också, i de fall där det krävs, genom att man vidtar disciplinära åtgärder. Jag vill inte ställa upp på den väg som Folkpartiet ett flertal gånger har målat upp, där bestraffning blir det huvudsakliga pedagogiska verktyget i skolan. Jag tror att det vore mycket olyckligt.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2001/02:80

12 mars

Svar på
interpellationer

6 § Svar på interpellation 2001/02:282 om svampangrepp på tallskog

Anf. 18 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Med anledning av omfattande angrepp av svampen gremmeniella på tallskog i främst södra och mellersta Sverige har Kenneth Johansson ställt följande tre frågor till mig:

- Vilka åtgärder kommer att vidtas för att stödja enskilda skogsägare som drabbas ekonomiskt av gremmeniellaangreppen?
- Kommer Skogsstyrelsen att erhålla ekonomiska medel för extraordinära åtgärder som behövs för att bekämpa en befärad gremmeniellae-pidemi?
- Vad avser jag att göra för att säkra befintlig forskning och därutöver intensifiera forskningen om svampangreppen i skogen?

Kenneth Johansson efterlyser stöd till drabbade skogsägare, bl.a. genom ersättning för kostnader för återbeskogning. Jag fick samma fråga av Kenneth Johansson i juni 2001. Jag påminde redan då om att merparten av statsbidragen till skogsbruket, inklusive bidragen vid omfattande insektsskador på skog, avskaffades genom 1993 års skogspolitiska beslut. Beslutet var ett led i den ökade frihet för företagande som genomfördes genom minskade regleringar, sänkta skatter och slopade avgifter.

1993 års skogspolitiska beslut följs regelbundet upp, och i samband med 1998 års uppföljning avvisade riksdagen förslag om införande av en form av ekonomiskt stöd vid omfattande skador på skog. Den senaste utvärderingen av skogspolitikens effekter, som presenterades av Skogsstyrelsen i januari 2002, är för närvarande ute på remiss, och regeringen avser att återkomma till riksdagen med eventuella förslag till åtgärder i

början på nästa mandatperiod. Men någon utvidgning av det statliga ekonomiska stödet till skogsbruket planeras inte.

Stöd till skogsägarna kan bestå av flera delar såsom information om skadeutvecklingen och råd om hur man ska agera. Sådan information och hjälp kan fås från både Skogsvårdsorganisationen och Sveriges lantbruksuniversitet.

Det finns också en möjlighet för skogsägarna att teckna en skogsförsäkring som delvis kan omfatta sådana skador som vi nu ser.

Kenneth Johanssons andra fråga var om Skogsstyrelsen kommer att få ekonomiska medel för extraordinära åtgärder som behövs för att bekämpa en befarad gremmeniellaepidemi. Som jag nämnde tidigare kommer regeringen att återkomma till riksdagen i början av nästa mandatperiod med anledning av den senaste skogspolitiska utvärderingen. Vi kommer då att lämna förslag på eventuella åtgärder. Samtidigt kommer vi att redovisa vilka medel vi anser att Skogsstyrelsen bör ha.

Den tredje frågan gällde vad jag avser att göra för att säkra och intensifiera forskningen om svampangrepp i skogen. Kenneth Johansson anser att Sveriges lantbruksuniversitet behöver ytterligare resurser för detta. Ledande gremmeniellaforskare riskerar annars uppsägning. Jag delar naturligtvis uppfattningen att det är angeläget att den skogliga forskningen får tillräckliga resurser.

Större gremmeniellaangrepp är något som återkommer med jämna mellanrum. Därför är det nödvändigt att denna forskning kan bedrivas långsiktigt. Som statsråd kan jag inte styra hur Sveriges lantbruksuniversitet ska fördela sina resurser. Det är frågor som måste hanteras av Lantbruksuniversitetets styrelse och fakultetsledning. Men jag vet att Lantbruksuniversitetet redan under 2001 avdelade extra resurser för att klargöra gremmeniellaangreppens omfattning och för att informera skogsägare om angreppens orsaker och följder.

Anf. 19 KENNETH JOHANSSON (c):

Fru talman! De senaste åren har tallskogen drabbats av svampen gremmeniella. I Dalarna har svampen fått fäste från Ludvika till Lima. Ett annat område som har drabbats är norra delen av Falu kommun. Stora ytor kan behöva avverkas i förtid. Forskare varnar för att detta bara är början. Svampangreppen riskerar att leda till stora ekonomiska förluster för enskilda skogsägare.

Jag har helt riktigt tidigare frågat statsrådet Messing om regeringen är beredd att hjälpa de drabbade genom ersättning för återbeskogning. Nu, liksom vid förra tillfället, hänvisar statsrådet till avregleringen och marknaden, som ska sköta detta. Information kan möjligen samhället bistå med. Sedan hänvisas till skogsförsäkringen.

Jag tycker uppriktigt sagt att det här är att hantera de drabbade privata skogsägarna, som riskerar att förlora hundratusentals kronor, med kyla och bristande insikt om problemets omfattning. Det är, tycker jag, rimligt att staten hjälper till med kostnaden för att sätta ny skog. Det finns ju inga försäkringar som gäller för skog över 1,3 meter, dvs. över brösthöjd.

Avreglering av marknaden brukar anföras när det passar. Jag vill erinra om att det fortfarande finns en reglering, enligt skogsvårdslagen 5 § punkt 1, om skyldighet att anlägga ny skog ”om markens virkesproduce-

rande förmåga efter avverkning eller på grund av skada på skogen inte tas till vara på ett godtagbart sätt”.

Ministerns argument mot de drabbade skogsägarna tycker jag är hårda och dessutom tunna. Min följdfråga är om inte statsrådet och regeringen har någonting utöver information att ge enskilda drabbade skogsägare som besked.

Jag framhöll också i min interpellation att Skogsstyrelsen bör ha medel för extraordinära insatser som kartläggningsarbete, rådgivning och anvisning för att på kort och lång sikt bekämpa gremmeniellahotet. Regeringen återkommer med svaret nästa mandatperiod. Har Skogsstyrelsen resurser att klara sina uppgifter då? är min fråga till ministern.

Beträffande skogsforskningen svarar inte ministern på annat sätt än i allmänna ordalag. Efter vad jag har erfarit och läst är ledande gremmeniellaforskare på väg att sägas upp. Min fråga är då: Är det verkligen på detta sätt ministern anser att vi ska bedriva långsiktig forskning när det gäller det här området?

Anf. 20 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Det lät väldigt negativt när Kenneth Johansson sade att det var bara information som staten kan bistå med via politiker och via den skogsstyrelse och de skogsvårdsorganisationer som finns. Det är naturligtvis inte sant. Men information om angreppen – kunskap om hur angreppen sprider sig, var riskerna för att angreppen ska få fäste är som störst och vad vi kan göra för att minska de riskerna – är en viktig utgångspunkt i vårt arbete för att minska den här typen av angrepp och för att kunna möta de svängningar som finns i naturen. Det är kopplat till väderlek och mycket annat, som vi vet påverkar just svampangreppen.

Vi bistår med kunskap, information, åtgärder som är effektiva och självklart hela den skogsvårdsorganisation som finns på plats runt om i vårt land och som har en hög kunskap och en god insikt både om vad enskilda skogsägare råkar ut för och om vad de kan få hjälp med. Det kan gälla både svampangrepp och andra frågor. Vi har en stor myndighet till vårt förfogande som har en otroligt hög servicenivå när det gäller att informera och att samarbeta med enskilda skogsägare.

Det är inte sant att det skulle vara bara en liten del som staten kan bidra med. Men ändå har det varje gång riktlinjerna för skogspolitiken har utvärderats här i riksdagen rätt bred politisk enighet om att vi inte ska tillbaka till den tid av regleringar och statsstöd som rådde före 1993. Mot bakgrund av de frågor jag får här i riksdagen och utanför riksdagen har jag ingen anledning att tro att något politiskt parti har ändrat uppfattning i den frågan.

Utan att gå tillbaka till en tid av mer regleringar och statsstöd, men ändå utan att på något sätt negligera de problem och de angrepp som vi ser, har jag naturligtvis för avsikt att agera i den här frågan på ett trovärdigt sätt.

När vi nu utvärderar skogspolitiken och tittar på de problem som Skogsstyrelsen själv har pekat på – de oroväckande tecken man ser och som handlar om återväxten och röjningen i vissa områden – ska vi naturligtvis se på den oro som finns med anledning av svampangreppen.

Prot. 2001/02:80
12 mars

Svar på
interpellationer

När vi summerar vilka starkare verktyg vi vill att Skogsstyrelsen och våra skogsvårdsorganisationer ska ha och vilka ytterligare uppdrag vi ska lägga på dem, måste vi naturligtvis ställa detta i proportion till hur mycket pengar vi är beredda att ge som förvaltningsanslag till Skogsstyrelsen. Där har vi nu en dialog, och jag är beredd att fortsätta den. Men jag börjar inte med att se på vilka resurser Skogsstyrelsen ska ha, utan jag börjar i andra änden och ser på vad utvärderingen har lärt oss. Jag tittar på vilka ambitioner vi ska ha med skogspolitiken och hur bred uppslutning finns det om att fortsätta på vår nuvarande väg av frivillighet och information och om att inte gå tillbaka tillbaka till tvång och regleringar, som vi hade tidigare. Där är jag optimist.

Anf. 21 KENNETH JOHANSSON (c):

Fru talman! Information är helt klart nödvändig. Jag har inget att erinra om när det gäller det. Men det räcker inte. Det krävs mycket andra åtgärder.

Den skogsbonde som förlorar hundratusentals kronor kan få hur mycket information som helst utan att det täcker den förlust som han har gjort. Informationen kan vara ett bidrag till att öka kunskapen om hur man ska hantera situationen, men det täcker inte förlusten.

Jag tycker fortfarande att statsrådet inte riktigt verkar inse omfattningen och allvaret i det som gremmeniellan är på väg att ställa till med.

Som sagt, marknaden är avreglerad i vissa avseenden, men att följa skogsvårdslagen innebär ändå ett ingrepp i marknaden.

Jag läste i en tidskrift om en skogsbonde som hette Kent Hansson och bor utanför Järvsö. Han sade: Plötsligt försvann min pensionsförsäkring. Han hade fått 100 av sina 500 hektar angripna av skadesvampen. Så ser det ut på många håll.

Jag vill nämna några exempel från min hembygd på hur det kan slå. 15–20-årig skog, fem till sju meter hög, innehåller inget gagnvirke utan blir uteslutande flisved. Kostnaderna för det här 20 år gamla beståndet har varit omfattande. Det rör sig om markberedning, planter, sättning, röjning, fällning, sammanförsling av det skadade virket, utförsling av flisveden, markberedning för ny skog samt planter och sättning. Det innebär en kostnad om 19 000 kr per hektar, 20 års förlorad tillväxt och tappad känsla och framtidstro samt sned åldersfördelning. Det är exempel på effekter. Förlusten blir hundratusentals kronor för en skogsägare som äger t.ex. 60 hektar, varav fem hektar drabbas.

Information, säger ministern. Ersättning för återbeskogning är ett komplement och en viktig åtgärd, säger jag.

Jag fick ingen kommentar till detta med försäkringen. Jag vill påstå att för de allra flesta är det icke möjligt att utnyttja den.

När det gäller resurser till Skogsstyrelsen håller jag med om att man först ska se till behovet. Men enligt de signaler som jag har fått saknar man redan i nuläget resurser för att kunna vidta de åtgärder som krävs.

Jag läste i tidningen Land att ledande gremmeniellaforskare är varslade från den 1 juli och att de kan komma att sägas upp. I rådande läge är detta ofattbart. Ministern pratar om långsiktighet, och det ska ställas mot att ledande forskare på detta område är på väg att sägas upp. Jag tycker att man nästan får ta sig för pannan.

Fru talman! Det hjälper inte om Kenneth Johansson tar sig för pannan. Vi har ändå den principen att ett statsråd inte kan gå in och agera när det gäller beslut som har fattats av Lantbruksuniversitetets styrelse. Jag kan tycka att det är ett dåligt beslut eller att man skulle ha fattat ett annat beslut, men jag har stor respekt för den demokratiska process som har varit inför styrelsens beslut och för de befogenheter som vi har gett styrelsen. Det är klart att vi måste ge styrelsen utrymme att agera utifrån detta.

Om Kenneth Johansson är orolig över de generella prioriteringarna för det arbete som sker på universitetet vill jag rekommendera Kenneth Johansson att framställa en interpellation till ansvarigt statsråd, till Margareta Winberg.

Kenneth Johansson och jag har inga delade meningar om att forskning och utbildning är viktigt, vilket också Skogsstyrelsen pekar på i sin rapport. Man pekar också på ett annat problem som finns i dag, nämligen att mycket av den forskning som sker är uppbunden under väldigt lång tid. Det har därför ibland uppstått problem när det gäller att agera på kort sikt.

Det var ju ett stort tallmätarangrepp i Hökensås för en tid sedan, och då var det svårt att få hjälp av forskar- och utbildningsvärlden eftersom man var knuten till långvariga projekt och hade långvariga åtaganden. Det är alldeles för få forskare som har möjlighet att agera snabbt när det inträffar ett svampangrepp. Låt oss också diskutera vad vi kan göra gemensamt både för att säkra långsiktigheten och för att kunna agera väldigt snabbt och kortsiktigt.

De försäkringsfrågor som Kenneth Johansson lyfter fram är ett stort och generellt problem. Det finns inga försäkringar för någon företagare eller för någon enskild person som täcker en förlorad vinst. I den mån som man kan utnyttja en försäkring vid t.ex. svampangrepp täcker den bara den skada som har uppkommit vid det tillfället.

Jag är också medveten om att det kan vara svårt att få hjälp genom försäkringar. Det finns dock en möjlighet, men en försäkring kan aldrig täcka en framtida vinst. Det är ändå positivt att det är långt ifrån alla skogsägare som har drabbats av angrepp i hela sitt bestånd.

Jag tycker att den bild som Kenneth Johansson målade upp verkade väl mörk, även om jag på intet sätt vill negligera de problem som vi ser, de angrepp som har skett. Men det är ytterst få skogsägare som har råkat så illa ut att de har fått avverka hela sitt bestånd så att de därmed har förlorat alla möjligheter till återväxt och annan planering som alla skogsägare är beroende av i sin verksamhet.

Det är alltså flera som har varit tvungna att avverka delar av sitt bestånd, men många har också fått hjälp med besprutning för att komma till rätta med problemen. Ingen försäkring i världen täcker ändå beräknad förlust av inkomst i framtiden, och det tror jag inte att vi kan ändra på.

Anf. 23 KENNETH JOHANSSON (c):

Fru talman! Nej, tack och lov blir inte alla drabbade. Men för dem som drabbas är den bild som jag har tecknat inte mörk, utan den är en ren realitet.

Jag har i den här interpellationsdebatten ansträngt mig för att påvisa att gremmeniellan är ett stort hot. Den "röda djävulen" har spritt sig över hela landet, står det beskrivet i en tidskrift. Jag anser att enskilda skogsägare bör få ersättning åtminstone för återbeskogning. Där skiljer sig min och statsrådets uppfattningar, det är helt klart.

Jag anser också att Skogsstyrelsen snarast bör erhålla medel för extraordinära insatser. Enligt de signaler som jag har fått är det behovet akut. Också där skiljer sig min och statsrådets uppfattningar.

Jag anser att forskningen bör intensifieras och räddas. Jag fick inget besked från ministern på den punkten, men jag tog till mig tipset om att vända mig till jordbruksministern.

Ska vi klara av att lösa det här är jag övertygad om att vi måste satsa mycket mera på forskning. Jag hade hoppats att skogsministern skulle ha visat ett större engagemang för dessa frågor eftersom problemet är av en sådan dignitet. Jag påstår att den ambitionen och det engagemanget finns hos mig och Centerpartiet.

Anf. 24 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Jag tror att det engagemanget kommer att finnas kvar när den demokratiska processen är slutförd. Jag tror inte att Centerpartiet skulle uppskatta om regeringen inte tillät alla parter och aktörer att vara med och tycka om den utvärdering som riksdagen själv har fattat beslut om.

Vi följer ett demokratiskt fattat beslut. Vi ska utvärdera målen för skogspolitiken en gång per mandatperiod. Skogsstyrelsen har alldeles nyss gjort en utvärdering.

Det är min skyldighet som statsråd att se till att vi följer de beslut som riksdagen har fattat och ger alla en chans att vara med och tycka när det gäller balansgången mellan miljömål och produktionsmål. Det finns också en balansgång mellan frivillighet och tvång som hela skogspolitiken bygger på.

Över tiden ser vi att många frågor kommer tillbaka. En sådan fråga är just problemen med svampangreppen. Vi tar dessa på allvar, men vi kommer inte att lösa dem kortsiktigt. Också här krävs det en långsiktig strategi för alltifrån forskning på längre sikt till möjligheten att agera när det dyker upp ett akut angrepp, och vi har en beredskap för detta.

Jag avser att återkomma med förslag om en ny balansgång och en ny ambition i den skogspolitik som ska föras under nästa mandatperiod. Då ska vi naturligtvis se till att Skogsstyrelsen och skogsvårdsorganisationerna också är rustade så att de kan leva upp till de ambitioner som vi har.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen, m.m.

Talmannen anmälde att följande faktrapomemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:
2001/02:FPM63 Vitbok om ungdomspolitik *KOM (2001) 681* till kultur-
utskottet

Prot. 2001/02:80
12 mars

8 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Proposition
2001/02:111 till justitieutskottet

Motioner
2001/02:A3–A5 till arbetsmarknadsutskottet
2001/02:Ju9 och Ju10 till justitieutskottet
2001/02:So43 till socialutskottet

9 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Konstitutionsutskottets betänkanden 2001/02:KU17 och KU19
Socialutskottets betänkande 2001/02:SoU11
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2001/02:AU3
Finansutskottets betänkande 2001/02:FiU13

10 § Bordläggning

Anmälades och bordlades
Proposition
2001/02:116 Fulufjällets nationalpark

Motioner
med anledning av förs. 2001/02:RB2 Fullmäktiges i Riksbanken förslag
till disposition av Riksbankens vinst för räkenskapsåret 2001 m.m.
2001/02:Fi19 av Gunnar Hökmark m.fl. (m)
2001/02:Fi20 av Karin Pilsäter m.fl. (fp)
2001/02:Fi21 av Mats Odell m.fl. (kd)
2001/02:Fi22 av Lena Ek m.fl. (c)

Skatteutskottets betänkanden
2001/02:SkU14 Allmänna motioner om inkomstskatt m.m.
2001/02:SkU15 Motioner om företags- och kapitalbeskattning
2001/02:SkU16 Allmänna motioner om fastighets- och förmögenhetsbe-
skattning

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande
2001/02:MJU13 Skogsbruk m.m.

11 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 12 mars

2001/02:309 av *Martin Nilsson* (s) till näringsminister Björn Rosengren
Åtgärder för sysselsättning
2001/02:310 av *Runar Patriksson* (fp) till näringsminister Björn Rosengren
Vägsituationen i västra Värmland
2001/02:311 av *Ester Lindstedt-Staaf* (kd) till justitieminister Thomas Bodström
Våld mot funktionshindrade kvinnor
2001/02:312 av *Inga Berggren* (m) till statsrådet Lena Sommestad
Miljön för närboende till vindkraftverk

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 19 mars.

12 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 11 mars

2001/02:865 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till utrikesminister Anna Lindh
Japan och kommersiell valfångst
2001/02:866 av *Yvonne Ruwaida* (mp) till utrikesminister Anna Lindh
USA:s kärnvapenpolitik
2001/02:867 av *Margareta Cederfelt* (m) till socialminister Lars Engqvist
Tonårsaborter
2001/02:868 av *Margareta Cederfelt* (m) till socialminister Lars Engqvist
Anonymitetsskydd

2001/02:869 av *Maria Larsson* (kd) till jordbruksminister Margareta Winberg

Kvinnorepresentation på ledande befattning inom offentlig sektor

2001/02:870 av *Cristina Husmark Pehrsson* (m) till utbildningsminister Thomas Östros

Hinder för att planera skolverksamhet

2001/02:871 av *Mikael Oscarsson* (kd) till näringsminister Björn Rosengren

Vägskytning i Norduppland

2001/02:872 av *Åsa Torstensson* (c) till näringsminister Björn Rosengren
Telias avveckling av Tanum Teleport

2001/02:873 av *Maria Larsson* (kd) till näringsminister Björn Rosengren
Infrastruktursatsningar i Gislaved

2001/02:874 av *Margareta Cederfelt* (m) till justitieminister Thomas Bodström

Nationella insatsstyrkan

2001/02:875 av *Gudrun Lindvall* (mp) till justitieminister Thomas Bodström

Lagstiftningen inom miljöområdet

den 12 mars

2001/02:876 av *Christina Nenes* (s) till statsrådet Britta Lejon

Privatanställdas yttrandefrihet

2001/02:877 av *Magnus Jacobsson* (kd) till statsrådet Lena Sommestad
Säljakten

2001/02:878 av *Helena Bargholtz* (fp) till utrikesminister Anna Lindh
Homosexuellas situation i Lettland

2001/02:879 av *Elizabeth Nyström* (m) till utbildningsminister Thomas Östros

Inackorderingsbidrag

2001/02:880 av *Kerstin Heinemann* (fp) till socialminister Lars Engqvist
Utredning kring demens

2001/02:881 av *Lena Ek* (c) till försvarsminister Björn von Sydow
Övervakningen av svenska Östersjökusten

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 19 mars.

13 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 12 mars

2001/02:843 av *Tuve Skånberg* (kd) till utbildningsminister Thomas Östros

Religionsfrihetslagstiftningen

2001/02:850 av *Sten Tolgfors* (m) till utbildningsminister Thomas Östros
Ekeskolans fasta skoldel

Prot. 2001/02:80
12 mars

Prot. 2001/02:80
12 mars

2001/02:864 av *Margit Gennser* (m) till statsrådet Ingela Thalén
Praxis vid sjukskrivningar

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 19 mars.

14 § Kammaren åtskildes kl. 15.08.

Förhandlingarna leddes av talmannen.

Vid protokollet

CHARLOTTE RYDELL

/Monica Gustafson

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Meddelande om frågestund.....	1
3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
4 § Svar på interpellation 2001/02:281 om Teracom	2
Anf. 1 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s).....	2
Anf. 2 GUNNAR AXÉN (m).....	2
Anf. 3 ANNIKA NILSSON (s)	3
Anf. 4 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s).....	4
Anf. 5 GUNNAR AXÉN (m).....	4
Anf. 6 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s).....	5
Anf. 7 GUNNAR AXÉN (m).....	5
Anf. 8 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s).....	5
5 § Svar på interpellation 2001/02:283 om skolans	
befogenheter att bekämpa skolk.....	6
Anf. 9 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s).....	6
Anf. 10 ULF NILSSON (fp).....	7
Anf. 11 PER BILL (m).....	8
Anf. 12 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s).....	8
Anf. 13 ULF NILSSON (fp).....	9
Anf. 14 PER BILL (m).....	10
Anf. 15 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s).....	11
Anf. 16 ULF NILSSON (fp).....	12
Anf. 17 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s).....	12
6 § Svar på interpellation 2001/02:282 om svampangrepp på	
tallskog.....	13
Anf. 18 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	13
Anf. 19 KENNETH JOHANSSON (c)	14
Anf. 20 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	15
Anf. 21 KENNETH JOHANSSON (c)	16
Anf. 22 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	17
Anf. 23 KENNETH JOHANSSON (c)	18
Anf. 24 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	18
7 § Anmälan om inkomsten faktapromemoria om förslag	
från Europeiska kommissionen, m.m.....	19
8 § Hänvisning av ärenden till utskott	19
9 § Förnyad bordläggning.....	19
10 § Bordläggning.....	19
11 § Anmälan om interpellationer.....	20
12 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	20
13 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	21
14 § Kammaren åtskildes kl. 15.08.....	22